

Odpowiedzialność odszkodowawcza faktycznych członków zarządu wobec spółki i jej wierzycieli

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Spis treści

Od Autora	XV
Literatura	XVII
Wykaz skrótów	XXXV
Wprowadzenie	1
§ 1. Problem badawczy	1
§ 2. Tezy publikacji	5
§ 3. Metodologia	7
§ 4. Układ rozprawy	11
§ 5. Zakres wyłączeń	14
§ 6. Uwagi terminologiczne	16
Rozdział I. Koncepcja faktycznych członków zarządu w prawie brytyjskim	19
§ 1. Koncepcja członka zarządu w prawie brytyjskim	19
§ 2. Geneza członków zarządu <i>de facto</i> oraz <i>shadow director</i>	23
§ 3. Członek zarządu <i>de facto</i> (<i>de facto director</i>)	25
I. Definicja	25
II. Wybrane kwalifikacje członka zarządu <i>de facto</i> w judykaturze brytyjskiej	32
III. Zakres odpowiedzialności członka zarządu <i>de facto</i>	34
§ 4. Członek zarządu cieni (<i>shadow director</i>)	37
I. Definicja	37
II. Kwalifikacje członka zarządu cieni (<i>shadow director</i>) w judykaturze brytyjskiej	42
III. Zakres odpowiedzialności <i>shadow director</i>	43
§ 5. Koncepcja faktycznego członka zarządu a koncepcja odpowiedzialności przebijającej	46
Rozdział II. Doktrynalna definicja faktycznego członka zarządu na gruncie prawa polskiego	51
§ 1. Uwagi wprowadzające	51
§ 2. Uzasadnienie potrzeby funkcjonowania w polskim porządku prawnym koncepcji faktycznych członków	52
I. Analiza kluczowych elementów zjawiska faktycznych członków zarządu	52

1. Transfer kompetencji zarządczych na faktycznych członków zarządu	52
1.1. Proces decyzyjny członków zarządu <i>de lege lata</i>	52
1.2. Proces decyzyjny faktycznych członków zarządu i jego skutki	59
2. Brak transparentności oraz niezgodność stanu faktycznego ze stanem ujawnionym w rejestrze przedsiębiorców KRS	65
2.1. Wpływ braku informacji o faktycznych członkach zarządu na sytuację spółki, jej wierzycieli oraz interesariuszy	65
2.2. Wpływ braku implementacji koncepcji faktycznych członków zarządu na zasady funkcjonowania rejestru przedsiębiorców KRS	70
3. Wpływ zjawiska faktycznych członków zarządu na poziom ochrony spółki i jej wierzycieli	73
3.1. Spółki kapitałowe	73
3.2. Grupy spółek	76
II. Wpływ braku funkcjonowania koncepcji faktycznych członków zarządu na wybrane zasady konstrukcyjne spółek kapitałowych	79
1. Zasada odrębności podmiotowej spółki	79
2. Zasada braku odpowiedzialności wspólników za zobowiązania spółki	82
3. Zasada rozdziału własności i zarządzania	87
3.1. Zasada rozdziału własności od zarządzania w polskim porządku prawnym	87
3.2. Identyfikacja podmiotów znajdujących się w pozycji, która z największym prawdopodobieństwem będzie pozytywnie wpływać na interes spółki	90
3.3. Zasada rozdziału własności od zarządzania a zjawisko faktycznych członków zarządu	93
III. Zjawisko faktycznych członków zarządu a aktualny kontekst społeczny, aksjologiczny i gospodarczy funkcjonowania spółek kapitałowych	94
1. Aktualne standardy funkcjonowania spółek kapitałowych	94
2. Rosnące znaczenie ochrony wierzycieli spółek kapitałowych	101
2.1. Uwagi ogólne	101
2.2. Znaczenie ochrony wierzycieli spółek kapitałowych w UE	103

3. Rosnące znaczenie transparentności sposobu funkcjonowania spółek kapitałowych	107
IV. Koncepcja faktycznych członków zarządu a bezpieczeństwo obrotu	110
§ 3. Definicja faktycznego członka zarządu	113
I. Sposób konstruowania definicji faktycznego członka zarządu – uwagi ogólne	113
II. Definicja faktycznego członka zarządu <i>sensu largo</i> i sposób sprawowania faktycznego zarządu	115
III. Typy faktycznych członków zarządu – uwagi ogólne	117
1. Uwagi wprowadzające	117
2. Członek zarządu <i>de facto</i>	118
2.1. Uwagi wprowadzające	118
2.2. Wadliwość aktu powołania lub wygaśnięcie mandatu	119
2.3. Bezpośrednie wykonywanie kompetencji właściwych formalnym członkom zarządu przez członka zarządu <i>de facto</i>	123
2.4. Reprezentowanie spółki przez członka zarządu <i>de facto</i>	124
3. Członek zarządu cieni (shadow director)	126
3.1. Uwagi wprowadzające	126
3.2. Wydawanie poleceń	127
3.3. Reprezentowanie spółki przez członka zarządu cieni	128
3.4. Wykonywanie kompetencji właściwych członkom zarządu	128
3.4.1. Sposób ustalania zakresu autonomii zarządu spółki kapitałowej	128
3.4.1.1. Wpływ wspólników na działalność zarządu	132
3.4.1.1.1. Dopuszczalny <i>de lege lata</i> wpływ wspólników na działalność zarządu	132
3.4.1.1.2. Wymóg uzyskania zgody gremium właścicielskiego	133
3.4.1.1.3. Wpływ wspólników na proces decyzyjny członków zarządu	136
3.4.1.1.4. Wpływ na proces decyzyjny członków zarządu poprzez sprawowanie kontroli	139
3.4.1.1.5. Kwalifikacja wspólnika jako członka zarządu cieni	141
3.4.1.2. Wpływ członków rady nadzorczej na działalność zarządu	144

3.4.1.2.1. Kwalifikacja członka rady nadzorczej jako członka zarządu cieni	146
3.4.1.3. Wpływ wierzycieli spółki na działalność zarządu .	147
3.4.1.4. Wpływ pełnomocników/prokurentów na działalność zarządu	148
3.4.1.5. Wpływ pracowników na działalność zarządu spółki	150
3.4.1.6. Wpływ spółki dominującej na działalność zarządu spółki zależnej	150
3.4.1.7. Podmioty pełniące funkcje właściwe członkom zarządu	151
IV. Sposób identyfikowania faktycznych członków zarządu w praktyce orzeczniczej	152
Rozdział III. Odpowiedzialność odszkodowawcza faktycznych członków zarządu wobec spółki i jej wierzycieli na gruncie KSH oraz PrUpad	155
§ 1. Uwagi wprowadzające	155
§ 2. Odpowiedzialność faktycznych członków zarządu wobec spółki na gruncie art. 293 KSH (art. 300 ¹²⁵ , art. 483 KSH)	158
I. <i>Ratio legis</i> odpowiedzialności członków zarządu na gruncie art. 293 KSH (art. 300 ¹²⁵ , art. 483 KSH) z perspektywy faktycznych członków zarządu	158
II. Charakter prawny odpowiedzialności z art. 293 KSH (art. 300 ¹²⁵ , art. 483 KSH)	160
III. Zakres podmiotowy art. 293 KSH (art. 300 ¹²⁵ KSH, art. 483 KSH)	163
1. Aktualnie prezentowane poglądy w doktrynie i orzecznictwie	163
2. Zakres podmiotowy art. 293 KSH (art. 300 ¹²⁵ , art. 483 KSH) a wpis do KRS	165
2.1. Uwagi wprowadzające	165
2.2. Analiza argumentów podnoszonych w doktrynie i orzecznictwie	169
2.3. Niewystarczający poziom ochrony na gruncie art. 39 KC	172
IV. Przesłanki odpowiedzialności z art. 293 KSH (art. 300 ¹²⁵ , art. 483 KSH) w kontekście faktycznych członków zarządu	174
1. Zawinione zachowanie sprzeczne z prawem lub umową spółki	174
2. Szkoda i związek przyczynowo-skutkowy na gruncie art. 293 KSH (art. 300 ¹²⁵ , art. 483 KSH)	176

V. Okoliczności zwalniające faktycznego członka zarządu od odpowiedzialności	178
§ 3. Odpowiedzialność faktycznych członków zarządu wobec wierzycieli spółki na gruncie art. 299 oraz art. 300 ¹³² KSH	179
I. <i>Ratio legis</i> art. 299 oraz art. 300 ¹³² KSH z perspektywy faktycznych członków zarządu	179
II. Zakres podmiotowy art. 299 oraz art. 300 ¹³² KSH	182
1. Dotychczasowe poglądy doktryny i orzecznictwa	182
2. Analiza argumentów przemawiających przeciwko rozszerzeniu hipotezy art. 299 oraz art. 300 ¹³² KSH na faktycznych członków zarządu	185
III. Związek między zaistnieniem przesłanek ogłoszenia upadłości a pełnieniem przez dany podmiot funkcji członka zarządu	187
IV. Charakter prawny odpowiedzialności z art. 299 oraz art. 300 ¹³² KSH w kontekście faktycznych członków zarządu ..	188
V. Przesłanki odpowiedzialności z art. 299 KSH (300 ¹²⁵ KSH) w kontekście faktycznych członków zarządu	190
VI. Przesłanki egzoneracyjne z art. 299 KSH (300 ¹²⁵ KSH) w kontekście faktycznych członków zarządu	191
§ 4. Stosowanie art. 299 (art. 300 ¹²³) i art. 293 (art. 300 ¹²⁵ , art. 483 KSH) <i>per analogiam</i> do faktycznych członków zarządu	193
§ 5. Odpowiedzialność faktycznych członków zarządu na podstawie pozostałych przepisów KSH	194
§ 6. Odpowiedzialność faktycznych członków zarządu na gruncie art. 21 PrUpad	196
I. <i>Ratio legis</i> art. 21 PrUpad z perspektywy faktycznych członków zarządu	196
II. Zakres podmiotowy art. 21 PrUpad w kontekście faktycznych członków zarządu	197
III. Zawinione niezłożenie wniosku o ogłoszenie upadłości w terminie	202
IV. Związek przyczynowy i szkoda	202
V. Stosowanie art. 21 PrUpad <i>per analogiam</i> w stosunku do faktycznych członków zarządu	203
§ 7. Zasadność nadania prymatu dyrektyw wykładni celowościowej nad dyrektywami wykładni językowej w kontekście zjawiska faktycznych członków zarządu	204
I. Spełnienie się przesłanek zastosowania prymatu dyrektyw wykładni celowościowej nad dyrektywami wykładni językowej w stosunku do zjawiska faktycznych członków zarządu	204

1. Uwagi wprowadzające	204
2. Oczywista sprzeczność z treścią innych norm	205
3. Prowadzenie do absurdalnych z punktu widzenia społecznego i ekonomicznego konsekwencji	207
4. Prowadzenie do rażąco niesprawiedliwych rozstrzygnięć ..	209
II. Dopuszczalność zastosowania prymatu dyrektyw wykładni celowościowej nad dyrektywami wykładni językowej co do zasady	210
1. Uwagi wprowadzające	210
2. Analiza argumentów przemawiających za zastosowaniem prymatu dyrektyw wykładni celowościowej nad dyrektywami wykładni językowej	210
2.1. Praworządność materialna	210
2.2. Elastyczność prawa	212
2.3. Racjonalność ustawodawcy	213
2.4. Spójność z wybranymi koncepcjami wykładni	214
3. Analiza argumentów przemawiających przeciwko zastosowaniu prymatu dyrektyw wykładni celowościowej nad dyrektywami wykładni językowej – krytyka praworządności formalnej	215
§ 8. Dyrektywy wykładni systemowej	220
§ 9. Wnioskowanie <i>per analogiam</i>	226
Rozdział IV. Odpowiedzialność odszkodowawcza faktycznych członków zarządu wobec spółki i jej wierzycieli na gruncie KC	229
§ 1. Odpowiedzialność kontraktowa	229
I. Naruszenie umowy spółki oraz obowiązku lojalności wobec spółki	229
II. Prowadzenie cudzych spraw bez zlecenia bez dołożenia należytej staranności	232
1. Uwagi wprowadzające	232
2. Prowadzenie cudzej sprawy	233
3. Działanie bez podstawy prawnej	234
4. Działanie z korzyścią osoby, której sprawę się prowadzi, i zgodnie z jej prawdopodobną wolą	235
5. Niedołożenie należytej staranności	237
6. Związek przyczynowo-skutkowy i szkoda	237
7. Wina	238
§ 2. Odpowiedzialność deliktowa	239
I. Kierunek wykładni przepisów regulujących odpowiedzialność deliktową	239

II. Przesłanki odpowiedzialności na gruncie art. 415 KC w kontekście zjawiska faktycznych członków zarządu	241
1. Zdarzenie stanowiące źródło obowiązku odszkodowawczego	241
2. Bezprawność zachowania faktycznego członka zarządu – uwagi ogólne	242
3. Sprzeczność zjawiska faktycznych członków zarządu z wybranymi przepisami	244
3.1. Prowadzenie spraw bez zlecenia	244
3.2. Naruszenie przepisów regulujących podział kompetencji pomiędzy organami spółki	244
3.3. Naruszenie przepisów regulujących obowiązek należytej staranności	244
3.4. Wypełnienie znamion przestępstwa z art. 296 § 1 KK	245
3.4.1. Uwagi wprowadzające	245
3.4.2. Podmiot przestępstwa z art. 296 KK z perspektywy faktycznych członków zarządu	245
3.4.3. Nadużycie uprawnień	249
3.4.4. Niedopełnienie obowiązków	250
3.5. Wypełnienie znamion przestępstwa z art. 300 § 1 KK w zw. z art. 308 KK	251
3.6. Wypełnienie znamion przestępstwa z art. 301 § 1, 2 i 3 KK w zw. z art. 308 KK	251
4. Naruszenie zasad współżycia społecznego (zasad uczciwości kupieckiej)	251
5. Bezprawność zaniechania	252
6. Wspólnik jako członek zarządu cieni	253
7. Bezprawność względna a zjawisko faktycznych członków zarządu	255
8. Wina w kontekście faktycznych członków zarządu	255
9. Związek przyczynowo-skutkowy z perspektywy faktycznych członków zarządu	257
10. Szkoda – problematyka szkody pośredniej i bezpośredniej	259
11. Odpowiedzialność solidarna z członkami zarządu	261
III. Przesłanki odpowiedzialności deliktowej na gruncie art. 422 KC w kontekście faktycznych członków zarządu	262
IV. Wnioski <i>de lege ferenda</i>	265
Zakończenie	269
Indeks rzeczowy	275

[Przejdź do księgarni →](#)